

Patyčios – kas tai?

• Tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

Patyčios, konfliktas ir draugiškos grumtynės skiriasi tikslais, jėgų pusiausvyra, veiksmų pasikartojimu, pasekmėmis, pagalba.

Tikslas

<i>Patyčios</i>	<i>Konfliktas</i>	<i>Draugiškos grumtynės</i>
Įskaudinti kitą.	Įrodyti savo tiesą.	Smagiai praleisti laiką.

Jėgų pusiausvyra

<i>Patyčios</i>	<i>Konfliktas</i>	<i>Draugiškos grumtynės</i>
Skriaudėjas fiziškai ar/ir emociškai yra stipresnis.	Abiejose pusėse jėgų pusiausvyra arba kiekvienas dalyvis gali ginti savo nuomonę, interesus.	Abiejose pusėse jaučiama jėgų pusiausvyra.

Veiksmų pasikartojimas

<i>Patyčios</i>	<i>Konfliktas</i>	<i>Grumtynės</i>
Veiksmai prieš silpnesnįjį kartojami. Dažniausiai yra keletas patyčių stebinių.	Konflikto dalyviai siekia vengti susidūrimų. Neišsprendus konflikto, veiksmai gali pasikartoti.	Abiem vaikams sutikus, toks elgesys dažniausiai kartojasi.

Pasekmės

<i>Patyčios</i>	<i>Konfliktas</i>	<i>Grumtynės</i>
Neigiamos. Patyčios nesiliauja joms nenustabdzius. Galimos ilgalaikės neigiamos pasekmės visiems patyčių dalyviams.	Teigiamos išsprendus konfliktą – jis gali nepasikartoti. Neišsprendus konfliktas gali kartotis.	Smagiai praleistas laikas. Kartais, vienam vaikui panaudojus per daug jėgos, gali kilti konfliktas.

Pagalba

<i>Patyčios</i>	<i>Konfliktas</i>	<i>Grumtynės</i>
Pranešus apie patyčias labai svarbi suaugusiojo pagalba.	Galima saugiai padėti tarpininkaujant konflikto metu.	Kartais vaikai gali konfliktą išspręsti patys. Pagalba dažniausiai nereikalinga.

Patyčių vietos

- Patyčios gali vykti įvairiausiose vietose.
- Dažniausiai vyksta ten, kur ilgą laiką būna daug vaikų. Patyčios retai vyksta „akis į akį“.
- Patyčios vyksta tokiu metu ir tokioje vietoje, kuomet yra mažiausiai suaugusiųjų priežiūros.

Patyčių pasekmės

- Patyčios neturi teigiamų pasekmių!
- Tai, kad suaugęs žmogus nejaučia rimtų vaikystėje patirtų patyčių pasekmių, visiškai nereiškia, kad patyčios neturi neigiamo poveikio.

Pasekmės aukai (1)

- Dažniau jaučia nesaugumą, išgyvena nerimą, baimę, liūdesį, prislegtumą, nepasitikėjimą savimi, pasižymi žemesne saviverte.
- Didelis rizikos veiksnys atsirasti psichikos sveikatos problemoms.
- Kartais kyla minčių apie savižudybę.
- Tokios mintys rodo kylantį beviltiškumą, negalėjimą išspręsti situacijos ir didelį pagalbos poreikį.
- Kyla įvairūs psichosomatiniai simptomai.
- Galvos, pilvo skausmai, pykinimas, miego, apetito sutrikimai.

Pasekmės aukai (2)

- Gali vengti mokyklos, nelankyti pamokų, prastėja dėmesys, mokykliniai pasiekimai, gali būti sunkiau mokytis.
- Išmoktas bejėgiškumas.
- Išmokimas, kad esu bejėgis pakeisti situaciją.
- Smurtinis reagavimas į skriaudėjus.
- Tai elgesys, kylantis iš beviltiškumo ir nežinojimo, kaip reaguoti.
- Ilgalaikės pasekmės.

Pasekmės skriaudėjui

Patyčios ilgainiui gali peraugti į kitokį agresyvų ar socialiai nepageidautiną elgesį vyresniame amžiuje.

Pasekmės stebėtojams

- Kyla pavojus dažniau patirti nerimą, nesaugumą, sunkumų mokymosi procese, gali sumažėti jų mokymosi motyvacija ar atsirasti „mokyklos baimė“.
- Gali dažniau kamuoti psichosomatiniai negalavimai dėl baiminimosi patirti patyčias ar kaltę, kad nesugebėjo apginti skriaudžiamojo.

P. S. Kad elgesys būtų pripažintas patyčiomis, turi atitikti visus tris požymius: tikslas, jėgų pusiausvyrą, veiksmų pasikartojimo dažnis.